

Ünite 8: Türkiye ve Balkanlar

Balkanlarda Türk Kültürü Etkisi

Türk toplumunun Balkanlar'la ilişkisi Osmanlı zamanında başlamıştır. Balkanların tarihindeki fetihlerle birlikte, Balkanlar, Osmanlı'nın iç memleketi hâline gelmiş, bu yörede üç yüz yıl "Pax Ottomana" adı verilen bir barış havası hâkim olmuştur. Türk hâkimiyetinin bu kadar kısa sürede kurulmasında ve ciddi bir direnişle karşılaşmadan yıllarca devam etmesinde siyasi, sosyal ve kültürel sebepler rol oynamıştır. Yöre, bir ülkenin gelişmesinin en önemli göstergeleri olan dinî yapılar, eğitim kurumları, ticari binalar, askerî tesisler, kamu daireleri ve sivil mimari örnekleri ile donatılmış ve bunların detayları sayılacak olan köprü, cami, çeşme, türbe, mesken, çarşı, tekke, han, sebîl, şadırvan, kale, menzilhane, saat kulesi, kışla medrese, kütüphane gibi binlerce eserle zenginleştirilmiştir.

Osmanlı Devleti Balkanlar'a adım attığı 14. yüzyıl ortalarında yeni kurulmakta olan bir devletin bütün canlılığını, idealizmini ve var olma gayretini taşıyordu. Bölgeye çeşitli yörelerden gelen Türk göçmenler, başta kentler olmak üzere çok sayıda yerleşim merkezi kurarak ticari hayatı canlandırıyordu. Balkanlar'da fethin ilk yıllarından itibaren sistemli bir iskân politikası yürütülmüştür. İskân politikası ile Balkan topraklarına yerleşen Türkler diğer dinlerin ve kültürlerin serbest yaşamasına imkân verildiği için Balkan topraklarında destek görmüşlerdir. Balkanlarda sağlanan bu istikrar tarım ve zanaatın gelişmesine, yeni yerleşim merkezlerinin kurulmasına, kentleşmeye olanak sağlamıştır. Yeraltı ve yerüstü zenginlikleri olan bu topraklar Osmanlı ile gelen kültür alışverişi ile daha da gözde olmuş ve böylece Balkanlar Osmanlı merkezinin kültürüne en çok yaklaşan yöre olmuştur. Bunun en somut kanıtı bölgede kurulan bölgede görülen Osmanlı mimarisidir.

Merkezlerde kurulan sultan ya da çar camileri vasıtası ile çarşılar ve eğitim kurumları oluşmaya başlamış, bunun neticesinde de bölgede bir kültürel alt yapı teşekkül etmiştir. Fethedilen yerlere hemen kurulan tekkeler ve yaptırılan camiler yanında ticari hayatı canlandırmak için açılan yollar, bölgenin o tarihe kadar ulaşımını engelleyen nehirler üzerine kurulan köprüler, askerî tesisler ilk gerçekleştirilen örneklerdir. Kısacası, Osmanlı kültürü Balkan kent kimliğinin oluşmasında belirleyici oldu.

Şehir merkezlerinde, cami-mescit, tekke-zaviye ve türbe gibi dinî; ban, bedesten, arasta ve çarşı gibi ticari; imaret, hamam, köprü, su kemeri, çeşme ve saat kulesi gibi sosyal; mektep, medrese ve kütüphane gibi eğitim; kale, burç ve tabyalar gibi askerî yapılar inşa etmek suretiyle, Türk şehir dokusu anlayışı bölgeye hâkim kılınmıştır. Bu suretle bölgeye yeni bir yaşam tarzı, ticari hayat ve medeniyet getirilmiştir. Bunun yanı sıra erli halktan da kitleler halinde Müslümanlığı kabul edenler olmuş ve bunlar Osmanlı Devleti ve medeniyetinin vazgeçilmez bir parçasını oluşturmuşlardır. Türklerin dışında bölgede Müslüman olan büyük kitlelerin başında Arnavutlar ve Boşnaklar gelmektedir. Bunun en önemli sonuçlarından birisi bölgedeki bu çok dilli yapı içinde Türkçenin bir ortak anlaşma dili olarak önem kazanmasıdır.

Balkanlar'da Türk kültürünün etkisini izleyebilmek için bir diğer önemli bölge ise Bulgaristan'dır. Bulgaristan'da kurulan Türk egemenliği 19. yüzyıl sonlarına kadar beş yüz yıl devam etmiştir. Bu uzun müddet zarfında bölge binlerce sosyal ve kültürel yapı ile donatılmış; ırk, dil ve din ayrımı yapılmaksızın insanların hayat şartları kolaylaştırılmıştır. Türkler, Bulgaristan'da kurdukları egemenliğe paralel olarak yeni yeni yerleşme merkezleri kurdukları gibi, geldiklerinde mevcut olan şehirleri ve kasabaları da eserlerle süslemişler ve ekonomik imkânları zenginleştirmişlerdir. Bulgar halkı, güçlü ve adil Osmanlı idaresi altında, eskisinden ve Avrupa'daki emsallerinden çok daha iyi şartlarda hayatlarını sürdürmüştür. Osmanlı yönetiminde, güvenlik sağlanmış, ağır vergiler azaltılmış, keyfiliğin yerini kanun almıştır. Bu aşamaların ardından kültürel gelişmeler başlamıştır. Devlet gücüne, zenginliğe ve bu zenginliğin hayrata dönüşmesine dayalı bu yeni kültür modeli, Müslüman olan-olmayan demeden bütün imparatorluk tebaasını kuşatmıştır. Bugün Bulgaristan'daki kasaba ve şehirlerin birçoğunu Türkler kurmuşlardır.

Balkan folkloruna bakıldığında da atasözleri, bilmeceler, tekerlemeler, fıkralar, masallar gibi sözlü halk edebiyatı türlerinde Türk folklor etkilerini kolayca bulmak mümkündür. Ayrıca Balkan melodilerinde, halk danslarında, müzik âletlerinde, halk sahne sanatında da Türk izleri açıkça görülmektedir.

Balkan kültürüne giren bir diğer Türk kültürü ise yemeklerdir. Türk mutfağının birçok benzerini Balkanlarda görmek mümkündür. Üsküp, Atina, Filibe, Saraybosna ya da benzeri başka kentlerde mutfak kültürünün büyük ölçüde Türk mutfağıyla ortaklık gösterdiği yemek adlarına bakarak kolayca tespit edilebilir. Bu çerçevede pide, börek, kebab, dolma, somun, gevrek, sarma, helva, boza, salep, kahve, şerbet, kadayıf, baklava, fincan, bardak, tas, cezve gibi sayısız kelime Balkan kültürüne geçmiştir.

Balkanlarda Osmanlıya ait görüntü 1683'ten sonra bozulmaya başlamıştır. Karlofça Antlaşması (1699) Türklerin bu topraklardan tasfiyesinin ilk aşamasıdır. 1832 yılında bağımsız Yunan Krallığı'nın kurulmasıyla İlk Balkan devleti

ortaya çıkmıştır. Fakat bölgede Türkler için yıkım anlamına gelen asıl bozgun 93 Harbi olarak bilinen savaşın sonunda ortaya çıkan Berlin Antlaşması'dır.

Türk Dış Politikasında Balkanlar (1923-1999)

Balkanlar, Osmanlı mirasının hâlâ canlı bir şekilde yaşadığı bölgedir. Osmanlı dönemindeki demografi politikalarının bir sonucu olarak bu bölgede yaşayan Türk ve Müslüman nüfuslar bulunmaktadır. Ankara, bu halkların varlıklarını, kültürlerini ve inançlarını özgür bir şekilde sürdürmelerine imkân tanınmasına önem vermektedir. Bu bölgede yaşanan istikrarsızlıklar, özellikle Türk gurbetçilerin ve tüccarların Avrupa'ya geçişini zorlaştırmaktadır. Başka bir dinamik de Türkiye'deki halkın en az %20'sini oluşturduğu tahmin edilen Balkan kökenli insanlardır. Bu coğrafyada yaşanan her olay, Balkan göçmenlerini doğrudan etkilemekte ve onlar vasıtasıyla da Türk siyaseti yaşanan gelişmelere kayıtsız kalamamaktadır.

İki Savaş Arası Dönem: Cumhuriyet dönemiyle Türkiye'nin dış politika prensibi statükoculuk ve tarafsızlık olarak özetlenir. İmparatorluk mirasçısı olduğu hâlde Türkiye., eski Osmanlı topraklarıyla ilgili herhangi bir iddiada bulunmamış veya komşu ülkelerdeki Türk ve Müslüman azınlıkları kendi dış politika amaçları için kullanmaya çalışmamıştır. Bu dönemde Türkiye kendi toprak bütünlüğünü korumaya önem vermiş ve bölge devletlerin özellikle Bulgaristan'ın yayılmacı politikalarından çekinmiştir. 1930'lu yıllarda Ankara, Atina ile ilişkilerini güçlendirmiş, 1933'te taraflar Samimi Anlaşmayı imzalamışlardır. 1930-1934 arası dört Balkan konferansı sonucu Türkiye, Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya öncülüğünde Balkan Pakti imzalanmış ve dört ülke birbirlerinin Balkan sınırlarını garanti etmiştir. Bu anlaşma, tarafsızlık anlayışının esnek bırakıldığına da göstergesi olmaktadır. 1937 yılında Pakt, Balkanlar dışından gelen tehditlerde ne yapılacağına cevap vermediği ve bu anlaşmaya katılmayan Bulgaristan'ın Yugoslavya ile dostluk anlaşması imzalaması Paktın önemini yitirmiştir. Özet olarak, iki savaş arası dönemde Türkiye'nin Balkanlar politikası tarafsızlık revizyonizm karşıtlığı ve bölgesel işbirliği politikalarının bir sentezi olarak tanımlanabilir.

Soğuk Savaş Dönemi: İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde Balkanlar üç parçalı bir yapıya bürünmüştür: Türkiye ve Yunanistan NATO'ya üye olarak Batı Bloku'na katılırken; Bulgaristan, Romanya ve Arnavutluk Doğu Bloku'nun parçası hâline gelmiş; Yugoslavya ise Bağılantısızlar Hareketi'nin öncü ülkelerinden biri olmuştur. Bu parçalı yapı, bölge ülkeleri arasındaki ilişkileri de doğrudan etkilemiştir. Amerika sempatisiyle Batı Bloku ülkeleri arasında dostluk ve işbirliği anlaşmaları imzalanmış barışçıl bir politika izlenmiştir. Ancak daha sonra Sovyetler Birliği'nin etkisiyle ve Kıbrıs meselesi yüzünden Türk-Yunan ilişkilerinin bozulmaya başlamasıyla söz konusu anlaşmalara zarar vermiştir.

1950-68 arası ise Bulgaristan'ın Türk azınlığı politikası iki ülke arasında krize neden olmuştur. 1980'li yıllarda asimilasyon politikasıyla ilişkiler tekrar bozulmuş, 1989 yılında göç politikası ise bir başka krize neden olmuştur.

1960 Batı ve Doğu Blokları arasında yumuşama olduğu dönem olmuştur. Bulgaristan'da Sosyalist rejimin sona ermesiyle ülkedeki Türklerin hakları geri verilmiştir.

Soğuk Savaş Sonrası Dönem: Bu dönemde Türkiye'nin bölge politikası kalıcı barışın ve istikrarın sağlanması, güvenliğin tesis edilmesi, bölge ülkelerinin Avro-Atlantik kuruluşlara entegrasyonunun sağlanması temelleri üzerine kurulmuştur. Türkiye bölge ülkeleriyle askeri, siyasi, kültürel ve ekonomik pek çok işbirliği anlaşması imzalamıştır.

Bulgaristan ile de ilişkiler düzelmiş, 1992'de iki ülke Dostluk, İşbirliği ve Güvenlik Anlaşması imzalanmıştır. 2015'te Suriye'deki iç savaş nedeniyle yaşanan mülteci krizi, sınıra tekrar asker konuşlandırılmasına yol açmıştır.

Romanya ile ilişkiler de bu dönemde düzelmiştir. Ankara Romanya'nın NATO üyeliğine destek vermiştir. Türkiye-Bulgaristan-Romanya arasında bu dönemde terör ve örgütlü suçlarla işbirliği anlaşmaları imzalanmıştır.

Arnavutluk ile Soğuk Savaş döneminde de iyi olan ilişkiler bu dönemde daha da gelişmiştir. Arnavutluk halkının yüzde yetmişinin Müslüman olması ve Türkiye'nin Kosova tutumu ilişkilerin güçlenme nedenlerindendir. Bu ülkede 1997'de çıkan iç karışıklıkların ardından oluşturulan Çok Uluslu Barış Koruma Gücü'ne Türkiye de asker göndererek katkıda bulunmuştur.

1990 döneminde ilişkilerin geliştiği bir diğer Balkan ülkesi, Makedonya olmuştur. Makedonya'nın Yunanistan ile anlaşmazlığında ülkenin yanında olan Türkiye bu ülkeyi Makedonya Cumhuriyeti olarak tanımıştır.

Türkiye ikili ilişkileri geliştirmenin yanı sıra bölgesel işbirliği girişiminde de inisiyatif almaya çalışmıştır. Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü'nün (KEİÖ) 1992'de hayata geçirilmesi bu bağlamda bir dönüm noktası olmuştur.

Nisan 1992 Bosna savaşında ise Türkiye çözüm arayan bir tutum sergilemiştir. İKÖ (İslami Konferans Örgütü) dikkatini çekmeye çalışarak bölgedeki Sırp saldırılarının durdurulmasını istemiştir. Ayrıca BM Güvenlik Konseyi'ne bir eylem planı sunmuştur. Türkiye daha sonra AT üyesi ülkelerin katıldığı konferansa çağırılmıştır. Bu durum, Türkiye'nin

Balkanlarda etkin siyasetinin sonucu olarak, Avrupa’da değerin artması olarak yorumlandı.

Bosna siyaseti üzerinde inisiyatif alması ve ambargonun kalkmasına yönelik tutumları yanında bu dönemde Türkiye’nin Bosna’ya gizli silah gönderip göndermediği meselesi bir başka siyasi konu olmuştur. Bu dönemde Boşnaklar desteklense de Hırvatlarla da iletişim açık tutulmuştur.

Özetlemek gerekirse Türkiye Bosna’daki savaşı sadece Boşnaklara karşı bir saldırganlık eylemi olarak değil, aynı zamanda Avrupa’da Osmanlı kültürel mirasını yok etme çabası olarak da değerlendirdi ve bölgeyle doğrudan ilgili bir ülke olarak liderlik ve Boşnak halkının koruyuculuğu rolünü oynamaya çalıştı. Balkan krizinin çözümündeki rolü hissedildikçe ABD, Avrupa ve BM gibi uluslararası aktörler tarafından daha fazla dikkate alındı.

Kosova Krizi: Bosna savaşının sona ermesinden üç sene sonra Sırp güçleri ve Kosova arasında çıkan savaştır. Türkiye bu noktada, Bosna politikasından farklı bir politika izlemiştir. Bunun nedenleri; Bosna ve Kosova’nın Yugoslavya içindeki yasal statülerindeki farklılıklardır. Bosna, federe cumhuriyetken Kosova özerk bir bölgedir ve Yugoslavya’dan ayrılması mümkün değildir. Bu nedenle Türkiye bu olaya iç mesele olarak bakmış ve Kosova bağımsızlığına sıcak yaklaşmamıştır. Diğer bir neden Boşnakların anavatan olarak Türkiye’yi, Kosovalı Arnavutların ise anavatan olarak Arnavutluk’u görmesiydi. Üçüncü neden Bosna’da Türk azınlık yokken Kosova’da Türk azınlıkların olmasıydı. Son olarak Bosna’da terör örgütü yokken Kosova’da UÇK’nın (Kosova Kurtuluş Ordusu) varlığı terörle mücadele bakış açısında olan Türkiye’nin Kosova’ya bakışını etkilemiştir.

Bu nedenler Türkiye’nin tarafsız olmasına ve çatışmaların durması için diyalog önermesine sebep olmuştur. Buna göre; şiddetin hemen durdurulması, Kosovalı Arnavutların temel insan haklarının tanınması, savaşan tarafların kısa sürede aralarında diyalog başlatmaları ve tüm yerinden edilmiş kişilerin memleketlerine geri dönmelerine izin verilmesi öneriliyordu. Türkiye askeri müdahale çağrısından kaçınırken başka bir bakış açısına göre bir müdahale gerçekleşirse Türkiye’nin katılmaya hazır olduğudur.

NATO Müdahalesi ve Türkiye: Mart 1999 itibari ile NATO Kosova’ya askeri müdahaleye başladı ve Türkiye bu müdahaleyi destekledi. Böylece, aktif olarak Sırp hedeflerinin bombalanması eylemine katılıp tarafsızlığım bozmuştur. Türk azınlıklarının yoğun olduğu bölgelerde görev alındı. Sonuç olarak Türkiye 1990’larda Balkanlarda aktif bir rol üstlenmiş ve bölgesel bir güç haline gelmiştir denilebilir.

2000’li Yıllarda Dış Politika’da Balkanlar’ın Yeri

Bu dönemde Türkiye uluslararası işbirliği olmadan bölgede diyalog sağlanamayacağı düşüncesiyle bölge politikasını “bölgesel sahiplenme”, “kapsayıcılık-katılımcılık” ve “güçlü AB entegrasyon sürecinin devamı” ilkeleri üzerine oturtmuştur. 2009-2014 yıllarında Türkiye’nin bölgeyle dış siyasetin temel prensipleri:

- Kriz odaklılık yerine vizyon odaklılık,
- Geriye değil ileriye yönelik yaklaşım,
- İdeoloji tabanlı yaklaşım yerine değer temelli yaklaşım.

Bu yaklaşımın yanı sıra pratik olarak Türkiye’nin bu bölgeye yönelik politika öncelikleri ise şu şekildedir:

- Balkanların kalıcı istikrarı için bölgeye yönelik ticaret, yatırım, ulaşım projelerine önem vermek,
- Balkanlardaki Türklerin siyasi ve sosyal konumlarının güçlendirilmesi,
- Bölge ülkeleriyle ortak çıkar alanları yaratılarak işbirliği sağlamak,
- Tüm Balkanların NATO üyesi olmalarının yanında AB üyeliğini de desteklemek,
- Bölge siyasetindeki askeri katılımlarıyla da bölgede etkinliğini arttırmak,
- Bölge ile ikili ilişkilere -iş çevreleri, devlet kurumları, STK’lar vb.- özen gösterilmesi.

İkili İlişkiler ve Çoklu Girişimler:

- Bosna-Hersek’in toprak bütünlüğü ve egemenliğinin muhafaza edilmesi, güçlendirilmesi, uluslararası alanda tanınmış devletler haline gelmesi için desteğin sürdürülmesi..

- Bosna ve Sırp sorunlarının çözümü için adımların atılması (yapılan girişimlerin detayı için kitabın 275. Sayfasına bakınız),
- Türkiye-Hırvatistan ve Bosna-ilersek ile üçlü bir süreç ile Boşnak ve Hırvat toplulukların barışçıl birliğini ve iki ülke arasındaki ilişkilerin güçlendirilmesine katkı.
- Bosna'nın NATO üyeliği eylem planına davet edilmesinin desteklenmesi ve bunun için Şubat 2014 ekonomik zorluklar sebebiyle çıkan iç sorunların çözümüne destek verilmesi,
- Bu dönemde Türkiye ve Balkanlar bir görülmüştür (Kosova Türkiye'dir, Türkiye Kosova'dır vb. söylemleri),
- Kosova ile ilişkilerin geliştirilmesine önem verilmiş bu bölge için uluslararası siyasetle paralel hareket edilmiştir.
- Bölge barışı için Sırbistan'ın öneminin farkında olunması ve diyalog ve işbirliğinin güçlendirilmesi,
- Bulgaristan ile ilişkilerde Türk azınlığın köprü görevi görmesi
- Makedonya ile iyi ilişkilerin sürdürülmesi ve ülkenin NATO üyeliğinin desteklenmesi.

Türkiye'nin Yeni Balkan Vizyonu: Türkiye'nin Balkan vizyonu için şunlar söylenebilir:

- Bölgenin ihtiyacı olan pozitif psikolojinin öncülüğünü yapmak,
- Ortak barış için çözüm odaklılık,
- Bölge tarihinin normalleşmesi ve kriz odaklılık yerine vizyon odaklılık olunmasını desteklemek,
- Bölgenin yeniden yapılanmasını desteklemek.

Balkanlar'da Türk Azınlıklar

Balkanlarda Osmanlılardan önce bu topraklara yerleşen Türk boylarının yanı sıra Osmanlı döneminde de yerleşen Türkler vardır. Osmanlı sonrası burada yaşayan Türk ve Müslümanlara yabancı gözüyle bakılmaya başlanmıştır. Bu dönemlerde izlenen politikalar bölgedeki Müslüman sayısını yüzde kırk üçten yüzde on ikiye düşürmüştür. Yakın dönemde Balkan ülkelerinin AB üyeliklerine girmesi ve dış siyasetteki etki, iç siyasete yansımış ve azınlıkların yasal ve siyasi statülerinde de bu sayede önemli düzenlemeler yapılmıştır. Ülkeden ülkeye değişiklikler olmakta ve bazı sorunlar hala devam edebilmektedir.

Balkan bölgelerindeki Türk azınlıkların dağılımları ise ülkelere göre şöyledir:

Bulgaristan Türkleri: En çok Türk'ün yaşadığı Balkan ülkesidir. 1990 öncesi soykırım ve göç politikaları yaşayan azınlıklar 90 sonrası dönemde siyasi ve yasal haklar elde etmiştir. Anayasa etnik ve dini ayrım yapılmadan azınlık kavramı kullanılmamaktadır. Azınlıkların Bulgar dilini öğrenme zorunluluğunun yanı sıra kendi dilini okuma ve kullanma, kendi dillerinde TV ve gazete yayınlarına İzin verilmiştir.

Eğitim dilinde Türkçe hem zorunlu hem seçmeli olarak yer alır. Ayrıca dini kurumlara yasak getirilemeyeceği ve devletten ayrı yapıları olduğu için yasal güvence altındadır. Ne var ki 2010 yılında Müslümanların seçtiği Baş müftünün yerine devletin bir müftü ataması da bir krize yol açmış 2011'de ise kriz çözülmüştür.

Azınlık ve Müslümanlara yönelik ırkçı söylem az da olsa devam etmesine rağmen azınlıkların temel sorunu ekonomik olarak görülmektedir. Büyük bir kısım kırsal kesimde yaşayan azınlıkların, sosyal, kültürel ve ekonomik şartları Bulgaristan'ın gerisindedir.

Katı Trakya Türkleri:

Bulgaristan'dan sonra Türklerin yoğun olarak yaşadığı ikinci Balkan ülkesi Yunanistan'dır. Yunanistan'ın kuzey doğusunda yer alan Batı Trakya'da yaşayan Türkler bu bölgede uzun yıllar kültürel zenginlik olarak değil tehdit olarak görülmüştür. 90'lı yıllar sonrası bu politikada hafifleme görülmüş ve yasak bölge uygulamasına son verilmiştir. Yasak bölge, komünizmin yayılma tehdidine karşı alınan bir önlem olarak Yunanistan'ın kuzey kıyılarında 1936-1995 yılları arasında dolaşım hakkını kısıtlayan uygulanan bir politikaydı. Batı Trakya Türklerinin sayısının azalması için Türklerin

Yunan vatandaşlığından çıkarılmasını sağlayan 1955 tarihli yasa da 1990 sonrası kaldırıldı. Bunların dışında Türklerin fakirleşmesi amacıyla yürütülen ekonomik baskılar hafifletildi ve Yunan üniversitelerine Türklerin girişlerinin sağlanması da yine bu dönemde oluşan gelişmelerden biri oldu.

Bu gelişmelere rağmen hâlâ Türk adının kullanılamaması, müftülük sorunu, eğitim ve siyasal halkla sorunları, yurttaşlık ve adil yargı hakkı ve ekonomik alandaki sorunlar devam etmektedir.

Makedonya Türkleri: 1990 sonrası 78 bine yakın Makedon Türkünün ulusal haklarını koruma, göç nedenlerini ortadan kaldırma ve Türkçe eğitim hakkı gibi alanlarda ciddi mücadeleleri olmuştur. Bu bölgede dağınık yaşayan Türklerin seçimler esnasında oyların dağılmasına neden olması bir diğer sorunu göstermektedir.

2001 yılında imzalanan Ohri Barış Anlaşması Türklerin sorunlarına yeni boyutlar getirmiştir. Bunun nedeni ise bölgedeki Arnavut azınlığın dışındaki azınlıkların haklarında iyileştirmenin olmamasıdır.

21 Aralık, Makedonya Türklerinin bayramı ilan edilmiştir. Ayrıca bu tarih, 1944 yılında ilk kez Türkçe eğitimin başladığı tarihtir. Makedonya Türkleri anayasal düzeyde eşit haklara sahip ayrı bir ulus olarak tanınmıştır. İlkokul ve ortaokulda Türkçe eğitim görülebilmektedirler. Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde ise lisans eğitimi de alınabilmektedir. Bunun dışında, kültürden basın-yayın faaliyetlerine kadar Makedonyalı Türklerin Türkçe olarak etkinlikleri bulunmaktadır. Ayrıca Türkiye dışında ilk Türkçe TV yayını, Makedonya'da 1969 yılında başlatılmıştır. Günümüzde ise Makedonya Türklerinin ekonomik nitelikli sorunları olduğu görülmektedir.

Kosova Türkleri: 1999 Kosova Savaşı sonrası yeni dönemde 35 bin civarı Kosova Türkünün bir takım sorunları olmuştur. Bunlara; aşırı milliyetçi kesimlerin Türk dilini yasaklama çalışmaları, iş yerlerinden sebepsiz çıkarılmalar, baskı artışları örnek olarak verilebilir.

1974 yılında Türkçe 'ye resmi dil statüsü tanınmış ancak 1989 yılında bu statü iptal edilmiş ve 1999 yılında statünün geri getirilmesi söz konusu olmuş fakat bu hükümlerin uygulanmaması dikkat çekmiştir. Geline son noktada bazı bölgelerde Türkçe resmi dil statüsündedir fakat birçok bölgede aynı sıkıntı devam etmektedir. Bunun dışında azınlıklara bazı siyasi haklar tanınmıştır ancak bu haklar sınırlıdır.

Kosova Anayasası'nın 9 Nisan 2008'deki kabulünden sonra, Kosova'da yaşayan tüm toplumlar kendilerine bayram özelliğini taşıyacak günler tayin etmiştir. Türk toplumu temsilcilerinin talebi üzerine 23 Nisan günü, Kosova Türklerinin Ulusal Bayramı olarak yasallaştırılmıştır.

Romanya Türkleri: 2002 yılına ait nüfus sayımlarının resmî sonuçlarına göre Romanya'da 32.596 Oğuz ve 24.137 Tatar Türkü olmak üzere toplam 56.733 Türk yaşamaktadır. Sosyalist döneme kadar siyasi ve sosyal haklar muhafaza edilmiş ancak 1944 yılında başlayan sosyalist yönetim ile eğitim, kültür, din gibi konular da dâhil olmak üzere azınlıkların hakları ihlal edilmiştir. 1990'lı yıllar itibarıyla azınlıklara haklar geri verilmiştir.

Romanya Anayasası'nın 6. maddesinde azınlıklara kendi etnik, kültürel, dilsel ve dinî kimliklerini korumaları ve geliştirmeleri doğrultusunda hak ve güvence tanınmıştır. 32. maddede ise azınlıkların kendi dillerini öğrenebilecekleri ve kanunların öngördüğü çerçevede ana dilde eğitim görebilecekleri belirtilmiştir. Anayasanın 59. maddesinde de mecliste temsil bulmayı hak edecek kadar oy alamayan azınlıklara, Romanya meclisinde sabit birer sandalyenin tahsis edileceği belirtilmiştir.

Genel bir değerlendirme yapıldığında Balkan Türklerinin sıkıntıları geçmişe göre hâlâ devam etmesine rağmen, bu sıkıntılar bugün daha az görülmektedir.